

ÇOCUKLARD A DİL GELİŞİM SÜRECİ

(Normal Dil Gelişimi)

Doğduklarında dil öğrenme kapasitesi ile doğan çocukların dil gelişimlerinin normal bir seyri vardır. Her çocuk bu süreci yaklaşık olarak aynı zamanlarda ve aynı dil gelişim basamaklarından geçerek sürdürür.

Çocuklar ilk seslerini doğduklarında ağlayarak ve daha sonrada hapsirarak, öksürerek çıkarmaktadırlar. Ağlama sesleri daha sonra farklılaşır, ağrı ve açlık ağlamaları ayırt edilmeye başlanır. Daha sonrada sırası ile 2-3. aylarda aaa, eee gibi gıgıldama dediğimiz sesli harf seslerini özellikle keyifli oldukları zamanlarda çıkarmaktadırlar. 4- 6. aylarda ba, da gibi bir sesli bir sessiz harften oluşan ve babıldama (agulama) dediğimiz sesleri çıkarmaya başlamaktadırlar. Altıncı aydan sonra bababa, dadada gibi cıvılda (veya tekrarlayan babıldama) dediğimiz sesleri çıkarmaktadırlar. Aynı dönemde bazı jest ve mimiklerde yapmaktadırlar. İlk sözcüklerden önceki döneme (bir ay- bir yaş arası) dil öncesi evre veya söz öncesi iletişim evresi denmektedir. Yaklaşık bir yaş civarında önce sözcük anlamına gelen jest ve mimikler yapmakta, sonrada ilk sözcüklerini çıkarmaya başlamaktadırlar. İlk sözcükler 12-18 aylar arasında söylenmektedir; fakat çocuklar ilk sözcüklerini söylemeden önce sözcükleri anlamaya başlamaktadırlar. Yaklaşık 10 aylıkken 30, 13 aylık olduklarında da 100 sözcük anlayabilmektedirler. Halbuki 12- 18 aylık iken söyleyebildikleri sözcük sayısı 30-50 arasındadır. Bu dönemde sözcük öğrenmede bir sıçrama olmakta ve iki yaşındaki çocuk yaklaşık 300, iki buçuk yaşındaki çocuk yaklaşık 600 sözcük söyleyebilmektedir. İlk cümleler 12- 18 ay arasında bir sözcük ve bir işaret şeklinde söylenmektedir.(örneğin suyu işaret ederek su diyen bebek su ver demektedir) Yaklaşık 18 ay civarında çocuklar iki kelimelik cümleler söylemeye başlamaktadırlar. İki yaşındaki bir çocuk 4-5 kelimelik, iki buçuk yaşındaki bir çocuk 7-8 kelimelik cümle kurabilmektedir. Çocuklar cümle kurmaya başladıklarından kullandıkları sözcüklerin çoğu isimlerden oluşmaktadır. Bu nedenle ilk cümlelerinde sıklıkla iki ismi cümle şeklinde kullanırlar. (örneğin çorap masa, anne mama gibi).12-18 ay arasında söyledikleri kelimelerin % 20-30'u başkalarınınca anlaşılırken 2-2,5 yaş arasında bu oran % 60-70, 2,5 yaşında ise % 80-90 olmaktadır.Beş altı yaşlarında her gün on yeni kelime öğrenerek 15 bin kelime hazinesine ulaşabilmektedirler. Çocukluğun ortasında yılda 5-10 bin kelime öğrenebilmektedirler.

Her çocuk aynı sıra ile dili öğrenmektedir. Çocuklar arasında bu basamaklara ulaşma bakımından bazı farklar olmakla birlikte aralarında büyük farklar yoktur. Bir çocuk 11 aylıkken ilk

kelimesini söylerken, başka bir çocuk 12-18 ay arasında herhangi bir zamanda ilk sözcüğünü söyleyebilir. Aynı şekilde bir çocuk 18 aylıkken cümle kurarken bir diğeri iki yaşında cümle kurabilir; fakat bir çocuk 18 aylık olduğu halde halen sözcük söyleyemiyorsa, iki yaşında olduğu halde halen cümle kurmaya başlamamışsa bir gecikme söz konusudur. Yaşamın ilk yıllarında konuşmaları geri kalan çocukların yarısından fazlası daha sonra yaşitlarına yetişmektedir. Geride kalan ve yaşitlarına yetişemeyen çocukların çoğunlukla alıcı dilide (söyleneni anlama) geridir. Bu çocukların bilişsel gelişimlerinin de (dil, zeka, düşünme) geri kalma olasılığı daha fazladır.

Yukarıda dil gelişiminin hangi yaşlarda ne düzeyde olacağı belirtilmiştir. Bu aylar ve sözcük sayıları yaklaşık sayılardır. Konuşma basamaklarında gerilik önemli ölçüde ise, örneğin 18 aylıkken hala kelime söyleyememe, iki yaşında hala cümle kuramama, iki buçuk yaşında basit cümleler dışında cümle kuramama gibi durumlarda gecikmenin nedenini araştırarak tedbir almak gerekir. İlerde konuşur denen çocukların bir bölümü ilerde de konuşma geriliği göstermektedirler. Konuşması geri olan hangi çocuğun ilerde açığı kapatacağını önceden kesin olarak bilemeyeceğimizden, konuşması geri olan bütün çocukların araştırılması ve gerekli eğitimlerin verilmesi gerekir. Çünkü dil gelişiminde en önemli dönem ilk üç yaşdır. Üç yaşından sonra açığı kapatmak daha zordur.